

Βρυξέλλες, 28 Απριλίου 2025
(OR. en)

7679/25

CULT 25
AUDIO 23
SOC 235
SUSTDEV 20
SAN 169
EDUC 120
EMPL 151
RELEX 481
DIGIT 67

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Προεδρία
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Μια νέα προσέγγιση του πολιτισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Πολιτιστική Πυξίδα και το μέλλον του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» – Συζήτηση προσανατολισμού

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες καθοδηγητικό σημείωμα της Προεδρίας για το ανωτέρω θέμα, ενόψει της συζήτησης προσανατολισμού στο Συμβούλιο (Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός) της 13ης Μαΐου 2025.

**Μια νέα προσέγγιση του πολιτισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση:
Πολιτιστική Πυξίδα και το μέλλον του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη»**

Συζήτηση προσανατολισμού

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η τρέχουσα ασταθής και ανησυχητική γεωπολιτική κατάσταση απαιτεί μια ισχυρή και ενωμένη ΕΕ. Ο πολιτισμός και η πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν έκφραση της δημιουργικότητας και της πλούσιας ιστορίας μας· παρέχουν δε τα θεμέλια για την ζωή σε κοινότητα, την πολιτιστική πολυμορφία και τις ευρωπαϊκές αξίες. Ταυτόχρονα, οι τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας (ΤΠΔ) στην Ευρώπη έρχονται αντιμέτωποι με πρωτοφανείς προκλήσεις. Η βάρβαρη ρωσική επίθεση εναντίον της Ουκρανίας αποτελεί σαφή απόδειξη ότι απειλείται και η πολιτιστική κληρονομιά. Σε καταστάσεις συγκρούσεων, όπου ο κοινός πολιτισμός και η κληρονομιά της Ευρώπης πέφτουν θύματα πολέμου, έχει ζωτική σημασία να αναπτυχθούν κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα, καθώς και στρατηγικές που θέτουν τον πολιτισμό, την κληρονομιά και τη βιώσιμη ανάπτυξη στο επίκεντρο των πολιτικών ανάκαμψης.

Ως εκ τούτου, σε αυτή την κρίσιμη για την Ευρώπη φάση, απαιτείται να επανεξετάσουμε τη στήριξη που παρέχουμε στον πολιτισμό και τους ΤΠΔ. Προσβλέπουμε στη δημοσίευση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο 2028-2034, το οποίο θα καθορίσει το πεδίο εφαρμογής και το πλαίσιο της μελλοντικής χρηματοδοτικής στήριξης της ΕΕ για τον πολιτισμό. Παράλληλα, ανταποκρινόμενη στην πρόσκληση του Συμβουλίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επεξεργάζεται μια Πολιτιστική Πυξίδα, ένα γενικό στρατηγικό πλαίσιο για την καθοδήγηση και την αξιοποίηση των πολλαπλών διαστάσεων του πολιτισμού, το οποίο αναμένεται να παράσχει κατευθύνσεις σχετικά με πιεστικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι ΤΠΔ στην Ευρώπη.

B. ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ»

Στο πλαίσιο αυτό, το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη», το σημαντικότερο χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ μέσο για τη στήριξη των ευρωπαϊκών ΤΠΔ, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για όλα τα κράτη μέλη. Πρωτοβουλίες που έχουν υλοποιηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» κατέστησαν δυνατή την παροχή ουσιαστικής στήριξης για τη διασυνοριακή συνεργασία, την προώθηση της πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας, τη συγκέντρωση εμπειρογνωμοσύνης και την ανάπτυξη του δυναμικού και του πεδίου δραστηριοποίησης των ευρωπαϊκών οντοτήτων στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας. Συνέβαλαν επίσης στην ενίσχυση του επαγγελματισμού και της ανταγωνιστικότητας των τομέων αυτών, καθώς και στην ανάπτυξη της παγκόσμιας αγοράς.

Ο προγραμματισμός και η υλοποίηση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» παραμένουν στην αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Τον Ιανουάριο του 2025, οι υπουργοί Πολιτισμού των 27 χωρών της ΕΕ υπέγραψαν επιστολή προς την αντιπρόεδρο Henna Virkkunen και τους επιτρόπους Glenn Micallef και Piotr Serafin, στην οποία υπογράμμισαν τη σημασία του πολιτισμού για την ανάπτυξη και την πολυμορφία της Ευρώπης και ανέφεραν ότι θα πρέπει να συνεχιστούν οι κοινές προσπάθειες για τη διατήρηση του προγράμματος. Οι υπουργοί Πολιτισμού της ΕΕ επεσήμαναν ότι το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» είναι το μοναδικό πρόγραμμα της ΕΕ που έχει σχεδιαστεί ειδικά για τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ οργανισμών πολιτιστικού και δημιουργικού χαρακτήρα, καλλιτεχνών και επαγγελματιών του πολιτιστικού τομέα. Τόνισαν ότι ο πολιτισμός διαδραματίζει καίριο ρόλο στην προστασία μιας κοινότητας αξιών, εμπλουτίζοντας την κοινή ευρωπαϊκή μας ταυτότητα και αυξάνοντας την κοινωνική συνοχή, στηρίζοντας παράλληλα την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Επιπλέον, ο πολιτισμός καλλιεργεί το αίσθημα του ανήκειν και τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά, στοιχείο απαραίτητο για την προάσπιση των δημοκρατικών αξιών της ΕΕ. Οι υπουργοί σημείωσαν ότι είναι πλέον επιτακτική η ανάγκη για συνεργασία στους ΤΠΔ σε επίπεδο ΕΕ, ιδίως στο πλαίσιο του συνεχιζόμενου ψηφιακού μετασχηματισμού και σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο.

Η βούληση για συνέχιση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» αποδεικνύεται από το συμπέρασμα της επιστολής:

«(...) για να διασφαλίσουμε ότι ο τομέας μπορεί να συνεχίσει να προσαρμόζεται και να ευδοκimeί στο ταχέως εξελισσόμενο παγκόσμιο τοπίο, εμείς, οι υπογράφωντες υπουργοί Πολιτισμού, καλούμε μετ' επιτάσεως την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συνεχίσει να δίνει προτεραιότητα στην πολιτιστική πολυμορφία και την καλλιτεχνική ελευθερία. Επαναβεβαιώνουμε ότι οι τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας, συμπεριλαμβανομένου του οπτικοακουστικού κλάδου, απαιτούν αποτελεσματικά και προσαρμοσμένα στον εκάστοτε τομέα κίνητρα της ΕΕ, τα οποία πρέπει να είναι ιδιαίτερα ορατά και στρατηγικά σχεδιασμένα ώστε να παράσχουν στήριξη για την πολιτιστική συνεργασία και τη δημιουργία περιεχομένου. Θα πρέπει δε να διασφαλίζουν ότι οι στρατηγικές και οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες της ΕΕ είναι ευέλικτες και ανταποκρίνονται στις ταχέως εξελισσόμενες ανάγκες του τομέα, καθώς και στις ψηφιακές προκλήσεις και τις τεχνολογικές καινοτομίες. Χωρίς να προδικάζουμε τις δημοσιονομικές διαπραγματεύσεις σε επίπεδο ΕΕ, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι μόνο με τέτοια στοχευμένα μέτρα μπορούμε να διασφαλίσουμε τη μακροπρόθεσμη ανθεκτικότητα, ανταγωνιστικότητα και ζωτικότητα του ευρωπαϊκού πολιτιστικού και δημιουργικού οικοσυστήματος. Προσβλέπουμε στη συνέχιση των κοινών μας προσπάθειών και στην περαιτέρω ενίσχυση του ρόλου της Ευρώπης στην προώθηση της πολιτιστικής πολυμορφίας, της δημιουργικότητας και της καινοτομίας.»

Η σαφής και σταθερή θέση των υπουργών Πολιτισμού της ΕΕ αποτελεί βασικό στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εν εξελίξει προπαρασκευαστική διαδικασία με στόχο την ενίσχυση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» στο μέλλον.

Γ. ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΥΞΙΔΑ

Η Πολιτιστική Πυξίδα αποτελεί εμβληματική πρωτοβουλία που περιέχεται στην επιστολή ανάθεσης καθηκόντων του επιτρόπου Glenn Michel. Η Πυξίδα αναμένεται να συμβάλει στην ενσωμάτωση του πολιτισμού στους πρωταρχικούς στόχους πολιτικής της ΕΕ, επιβεβαιώνοντας τις αξίες και τις κατευθυντήριες αρχές της ΕΕ, με τελικό στόχο να διασφαλιστεί ότι ο πολιτισμός θα καταστεί περισσότερο προσβάσιμος για όλους. Θα πρέπει να αντιμετωπίσει την ανάγκη για μια πιο στρατηγική και συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά τη στήριξη της ΕΕ για τον πολιτισμό, η οποία θα ανταποκρίνεται στο ακανθώδες πολιτικό και γεωπολιτικό πλαίσιο.

Η Επιτροπή ξεκίνησε τις προετοιμασίες για την εν λόγω στρατηγική πρωτοβουλία, συμπεριλαμβανομένης μιας πρώτης παραγωγικής ανταλλαγής απόψεων με τα κράτη μέλη της ΕΕ που πραγματοποιήθηκε κατά την άτυπη υπουργική σύνοδο στη Βαρσοβία, στις 8 Απριλίου, εστιάζοντας στις βασικές κατευθυντήριες αρχές για τη χάραξη πολιτικής της ΕΕ στον τομέα του πολιτισμού που θα ενσωματωθούν στη μελλοντική Πολιτιστική Πυξίδα και επιβεβαιώνοντας τις βασικές κατευθύνσεις. Τα κράτη μέλη υποστήριξαν την εγγενή αξία του πολιτισμού και την ανάγκη να διασφαλιστεί η καλλιτεχνική ελευθερία, να διαφυλαχθεί η πολιτιστική πολυμορφία, η πολιτιστική κληρονομιά και να ενισχυθεί η ανθεκτικότητα του τομέα, με συμβολή της ψηφιακής τεχνολογίας στην ετοιμότητα και την προσβασιμότητα στον πολιτισμό. Με δεδομένες τις κλιματικές αλλαγές, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής στον τομέα του πολιτισμού θα πρέπει επίσης να λάβουν υπόψη τη βιώσιμη ανάπτυξη, να διασφαλίσουν τις επενδύσεις στην καινοτομία και τον τεχνολογικό μετασχηματισμό, επιδεικνύοντας, ωστόσο, ευαισθησία όσον αφορά τον αντίκτυπο της ΤΝ στον τομέα. Πολλοί αναφέρθηκαν στους καλλιτέχνες και τους δημιουργούς ως βασικό κεφάλαιο και τάχθηκαν υπέρ της θέσπισης νομοθεσίας για τη διευκόλυνση των συνθηκών εργασίας τους και την εξασφάλιση της δίκαιης αμοιβής τους, καθώς και για τη βελτίωση της κοινωνικής προστασίας. Οι συμμετέχοντες τόνισαν ομόφωνα τον ρόλο του πολιτισμού στην οικοδόμηση της δημοκρατίας, της ευημερίας και της υγείας των κοινωνιών αναφερόμενοι, ως εκ τούτου, στην ενσωμάτωση του πολιτισμού στις πολιτικές της ΕΕ και στην πολιτιστική διπλωματία.

Σε συνέχεια των εποικοδομητικών συζητήσεων στο πλαίσιο της άτυπης υπουργικής συνόδου, η σύνοδος του Συμβουλίου «Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός» της 13ης Μαΐου θα παράσχει στους υπουργούς τη δυνατότητα να εμβαθύνουν την ανταλλαγή απόψεων σχετικά με καίρια θέματα πολιτιστικής πολιτικής που περιλαμβάνονται στην Πολιτιστική Πυξίδα με σκοπό την αντιμετώπιση των κύριων προκλήσεων για τον πολιτισμό, τους ΤΠΔ και τους σχετικούς κλάδους.

Η ολοκληρωμένη διαδικασία διαβούλευσης για την Πολιτιστική Πυξίδα περιλαμβάνει επίσης γραπτή διαβούλευση (διαδικτυακή έρευνα) και σεμινάριο εργασίας, το οποίο θα συνδιοργανωθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Προεδρία στις 17 Ιουνίου 2025 στις Βρυξέλλες. Αυτά τα στάδια διαβούλευσης έχουν στόχο να διευκολύνουν τη συμμετοχή των κρατών μελών στον σχεδιασμό της μελλοντικής στρατηγικής στήριξης της πολιτικής της ΕΕ για τον πολιτισμό.

Α. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Με βάση τα ανωτέρω, οι υπουργοί καλούνται να διατυπώσουν τις απόψεις τους σχετικά με τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Λαμβανομένων υπόψη των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν επί του παρόντος οι τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας, αναφέρετε αν το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» θα πρέπει να προσαρμοστεί για την καλύτερη αντιμετώπιση των προκλήσεων αυτών και, εάν ναι, με ποιον τρόπο;
2. Λαμβανομένου υπόψη του ισχύοντος γεωπολιτικού πλαισίου, πώς μπορεί η Πολιτιστική Πυξίδα να ανατρέψει την υφιστάμενη κατάσταση και να διασφαλίσει ότι η στρατηγική σημασία του πολιτισμού θα αναγνωρίζεται παράλληλα με τις νέες πολιτικές προτεραιότητες που αναδύονται σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών;

Παρακαλείστε να μην υπερβαίνετε τον χρόνο αγόρευσης των τριών λεπτών.

Η Προεδρία επιθυμεί να υποβάλουν οι υπουργοί τις δηλώσεις τους γραπτώς μετά το πέρας της συνόδου του Συμβουλίου «Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός». Οι προτάσεις σας θα διαβιβαστούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να συμβάλουν στην περαιτέρω προετοιμασία του μελλοντικού προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» και της «Πολιτιστικής Πυξίδας».
